

Stockholm den 12 november 2020

Mark- och miljööverdomstolen
Box 2290
103 17 Stockholm

**Mål nr M 6891-20, Miljö- och hälsoskyddsnämnden i
Stockholms kommun ./ Tiptapp AB, angående förbud att
förmedla transport av hushållsavfall i Stockholms kommun**

Mark- och miljööverdomstolen har förelagt Tiptapp AB (Tiptapp) att yttra sig över Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms kommuns (kommunen) överklagande. Med anledning av detta får Tiptapp anföra följande.

1 TIPTAPPS INSTÄLLNING

1.1 Tiptapp motsätter sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

2 SKÄL FÖR INSTÄLLNINGEN

2.1 Till stöd för sin inställning åberopar Tiptapp samma rättsliga argumentation som i mark- och miljödomstolen.

2.2 Tiptapp anser att mark- och miljödomstolen har gjort en riktig bedömning då den har kommit fram till att kommunen har saknat fog för sitt förbudsbeslut.

**3 INNEBÖRDEN AV MARK- OCH MILJÖDOMSTOLENS
DOM**

3.1 Kommunen beslutade den 25 september 2018 att förbjuda Tiptapp att förmedla transport av hushållsavfall inom kommunen till någon

annan än de entreprenörer som kommunen anlitar eller har gett koncession för transport av avfall.

3.2 Till stöd för sitt beslut anförde kommunen i huvudsak att Tiptapp förmedlar transporter som, enligt 15 kap. 20 och 24 §§ miljöbalken enligt sin lydelse före den 1 augusti 2020 och föreskrifterna i kommunens renhållningsordning, var otillåtna. Enligt kommunen var det därför nödvändigt att förbjuda Tiptapps verksamhet för att miljöbalkens bestämmelser skulle efterlevas. (Se vidare avsnitt 4.1 i Tiptapps överklagande till mark- och miljödomstolen, där Tiptapp utförligt anger hur bolaget anser att kommunens grunder för beslutet bör tolkas, mark- och miljödomstolens aktbilaga 5.)

3.3 Mark- och miljödomstolen har genom sin dom prövat kommunens förbudsbeslut utifrån de grunder som kommunen har anført till stöd för beslutet. Domstolen har då kommit fram till att varken Tiptapps tjänst – det vill säga förmedlingen av transporter – eller själva transportererna är otillåtna enligt bestämmelserna i 15 kap. 20 och 24 §§ miljöbalken enligt sin lydelse för den 1 augusti 2020 eller de föreskrifter som kommunen har meddelat genom sin renhållningsordning.

4 YTTRANDE ÖVER DE GRUNDER SOM KOMMUNEN HAR ANFÖR TILL STÖD FÖR SITT ÖVERKLAGANDE

4.1 Tillämplig lagstiftning

4.1.1 Den 1 augusti 2020 trädde ett antal ändringar av 15 kap. miljöbalken i kraft. Lagändringarna innebär bland annat att kommunens ansvar för att transportera avfall regleras i 15 kap. 20 a §§ miljöbalken.

4.1.2 Kommunens föreskriftsrätt har också kompletterats genom införandet av bestämmelsen i 15 kap. 22 § samma kapitel, som innebär

att regeringen kan delegera till kommunerna att föreskriva att kommunen ska ansvara för att visst avfall behandlas och transporteras från den fastighet där avfallet finns, under förutsättning att avfallet av miljö- eller hälsoskäl behöver hanteras av kommunen.

4.1.3 Såvitt avser det nu aktuella målet innebär lagändringarna dock ingen skillnad i sak och påverkar därför inte de bedömningar som mark- och miljödomstolen har gjort i sin dom. Lagändringarna innebär dock att Mark- och miljödomstolen formellt sett kommer att behöva pröva målet utifrån de nya bestämmelserna i 15 kap. 20 och 20 a samt 24 §§ miljöbalken.

4.2 Kommunen har missförstått innebörden av mark- och miljödomstolens dom

4.2.1 Tiptapp kan till att börja med konstatera att kommunen i sitt överklagande för omfattande resonemang rörande vissa skrivningar i mark- och miljödomstolens dom och vilken betydelse ett fastställande av domen skulle ha för dess möjligheter att fullgöra ansvaret för avfallshanteringen.

4.2.2 Kommunens resonemang är bitvis svåra att följa men det övergripande intrycket är att kommunen närmast har missförstått innebörden av domen och vilken betydelse vissa av slutsatserna har för avfallshanteringen. Tiptapps uppfattning är att utgången i målet inte påverkar kommunens möjligheter att ta ansvar för avfallshanteringen på det sätt som kommunen gör gällande. Skälen för detta är följande.

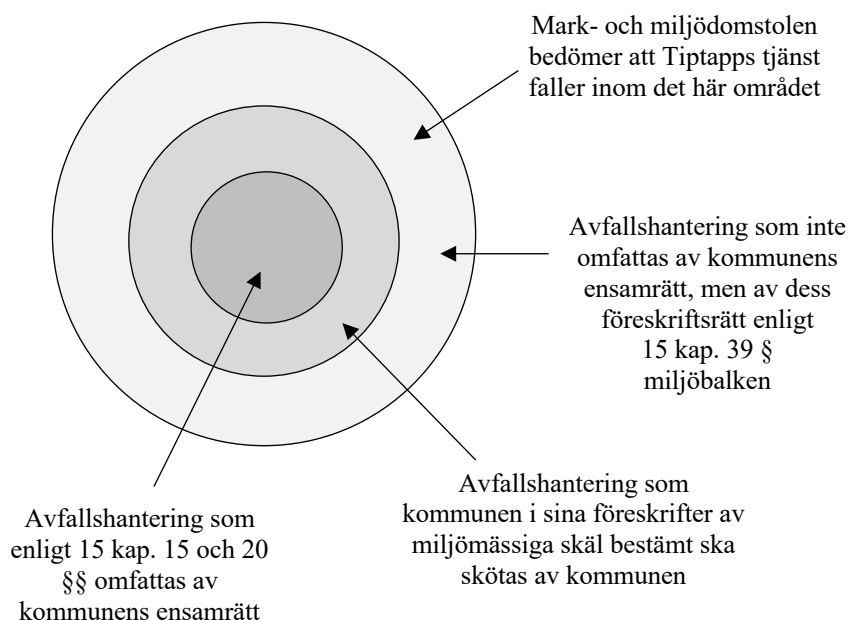
4.2.3 Av 26 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken följer att kommunens tillsynsansvar omfattar samtliga bestämmelser i 15 kap. miljöbalken, det vill säga även de allmänna bestämmelser om hur avfall ska hanteras som återfinns i 15 kap. 11 § miljöbalken. Enligt 15 kap. 39

§ miljöbalken har kommunen också en generell rätt att besluta om de föreskrifter om hur avfall ska hanteras som behövs för att skyddet för människors hälsa eller miljö ska kunna tillgodoses.

- 4.2.4 Med hänsyn till hur begreppet avfallshantering enligt 15 kap. 5 § miljöbalken har kommit att definieras har kommunen i princip möjlighet att utfärda vilka föreskrifter som helst rörande avfallshandlingen – bland annat hur transporter ska utföras – så länge dessa är miljömässigt motiverade och i tillräcklig utsträckning beaktar enskildas förmåga att själva hantera sitt avfall (jfr 23 § samma kapitel).
- 4.2.5 Om det ur ett miljö- och hälsoskyddsperspektiv till exempel skulle vara motiverat att innehavaren av visst avfall själv deltar vid transporten av avfallet till en återvinningscentral har kommunen alltså möjlighet att utfärda en föreskrift med denna innebörd. Någon sådan föreskrift har kommunen inte meddelat i det här fallet.
- 4.2.6 Det aktuella målet rör dock inte primärt gränserna för kommunens tillsynsansvar och dess föreskriftsrätt, utan om kommunen i det här fallet har haft laglig grund för sitt förbudsbeslut. Frågan är alltså inte om kommunen har rätt att meddela *föreskrifter* om avfallshantering, utan om kommunen i egenskap av tillsynsmyndighet har tillräcklig grund för sitt *förbudsbeslut*. Precis som mark- och miljödomstolen har anfört ska denna bedömning göras utifrån de skäl som kommunen har anfört till stöd för sitt beslut.
- 4.2.7 Som mark- och miljödomstolen har kommit fram till blir frågan i målet då snarast om den tjänst som Tiptapp tillhandahåller och de transporter som förmedlas genom tjänsten är otillåtna enligt bestämmelserna om kommunens renhållningsmonopol eller föreskrifterna i dess renhållningsordning.

4.2.8 I enlighet med vad som har anförts ovan är det vid denna bedömning viktigt att skilja mellan sådan hantering av avfall som enligt reglerna i 15 kap. miljöbalken omfattas av kommunens *ensamrätt* och sådan hantering som inte omfattas av kommunens ensamrätt, men som i och för sig får regleras genom kommunens *föreskriftsrätt* – under förutsättning att regleringen är miljömässigt motiverad.

4.2.9 Det sagda borde kunna illustreras med följande figur:

4.2.10 Mot denna bakgrund anser Tiptapp att kommunen har dragit alltför långtgående slutsatser av den principiella betydelsen av utfallet i målet och hur detta påverkar kommunens möjligheter att ta ansvar för avfallshanteringen.

4.2.11 I sammanhanget bör det också påpekas att flera andra kommuner under handläggningen har uttalat sitt stöd den tolkning av renhållningslagstiftningen som Tiptapp har gjort (se yttranden från Nacka och Rättviks kommuner samt den kommunala

samarbetsorganisationen Tillväxt och tillsyn, handlingar nr 47922-2018-25 samt 27 och 28 i länsstyrelsens akt.).

- 4.2.12 För närvarande för Tiptapp också diskussioner om ett samarbetsprojekt med Södertälje kommun och dess bolag [REDACTED], liksom med bolaget [REDACTED], vars verksamhet syftar till att ta hand om avfall från kommunerna Danderyd, Järfälla, Lidingö, Sollentuna, Solna, Sundbyberg, Täby, Upplands Väsby och Vallentuna.
- 4.2.13 De pågående diskussionerna avser ett pilotprojekt, som skulle innebära att Tiptapps tjänst och system för att verifiera att återvinning sker integreras med kommunernas återvinningsorganisation. Uppenbarligen bedömer alltså inte heller Södertälje kommun, [REDACTED] eller [REDACTED] att Tiptapps tjänst på något negativt sätt påverkar möjligheterna att ta ansvar för avfallshanteringen.
- 4.3 Mark- och miljödomstolen har gjort en riktig bedömning i fråga om att kommunen har saknat fog för sitt beslut**
- 4.3.1 Enligt Tiptapp har mark- och miljödomstolen gjort en riktig bedömning då den har slagit fast att den tjänst som bolaget tillhandahåller och de transporter som förmedlas genom tjänsten inte är oförenliga med bestämmelserna om renhållningsmonopolet och kommunens ensamrätt att sköta viss avfallshantering. På samma sätt anser Tiptapp att mark- och miljödomstolen har gjort en riktig bedömning då den slagit fast att de transporter som förmedlas inte heller är otillåtna.
- 4.3.2 När det gäller omfattningen av det kommunala renhållningsmonopolet har kommunen i sitt överklagande särskilt invänt mot mark- och miljödomstolens slutsats att kommunen, enligt 15 kap. 20 a §

miljöbalken, bara ansvarar för sådana avfallstransporter som har påkallats av den enskilde själv eller som motiveras av miljöhänsyn. Kommunen har då anfört att domstolens bedömning framstår som orimlig sett i ljuset av att en stor del av ansvaret för avfallshanteringen i så fall lämnas oreglerad.

- 4.3.3 Tiptapp vill därför återigen påpeka att samtliga de åtgärder som enligt 15 kap. 5 § utgör avfallshantering omfattas av bland annat de allmänna bestämmelserna om hur avfall ska hanteras i 11 § samma kapitel, samt av kommunens tillsynsansvar och dess föreskriftsrätt. I den meningen är det alltså missvisande att hävda att ett fastställande av mark- och miljödomstolens dom skulle innebära att en stor del av avfallshanteringen lämnas oreglerad och faller utanför det kommunala tillsynsansvaret.
- 4.3.4 När det gäller just ansvaret för vem som ska utföra en viss transport har lagstiftaren dock medvetet valt att begränsa kommunens lagstadgade ansvar enligt 15 kap. 20 a § miljöbalken. Bakgrunden är att renhållningslagstiftningen historiskt sett har upplevts som stelbent och byråkratisk samt att lagstiftaren i detta avseende har velat ge kommunerna utrymme att själva bestämma hur renhållningen ska organiseras. Kommunerna har därför inte något lagstadgat ansvar – och därmed inte någon ensamrätt – att utföra alla typer av avfallstransporter. (För en utförlig redogörelse över den historiska bakgrunden till den nuvarande renhållningslagstiftningen, se avsnitt 4.2 i Tiptapps överklagande till länsstyrelsen, handling nr 47922-2018-13 i länsstyrelsens akt.)
- 4.3.5 Vid införandet av det kommunala renhållningsmonopolet hade kommunen en strikt skyldighet att forsla bort allt avfall från den fastighet på vilken det uppkommit. Konsekvensen blev en sällsynt byråkratisk reglering, som innebar att kommunen inte kunde ge sig

själv undantag från hämtningsskyldigheten samt att den enskilde var förhindrad att till exempel transportera avfallet från sin fastighet till en container som kommunen ställt upp i närområdet. (Se prop. 1978/79:105 s. 10 ff.)

4.3.6 Enligt Tiptapp är det uppenbart att lagstiftaren – genom den nuvarande utformningen av bestämmelsen i 15 kap. 20 a § miljöbalken – medvetet har velat undanta vissa typer av transporter från det lagstadgade området i syfte att åstadkomma en mer flexibel och rationell renhållningsorganisation.

4.3.7 Som anförts ovan innebär det sagda dock inte att kommunen är förhindrad att på eget initiativ införa detaljerade föreskrifter rörande bland annat hur avfallstransporter ska utföras, om dessa är miljömässigt motiverade och i tillräcklig utsträckning tar hänsyn till enskildas förmåga att själva hantera sitt avfall.

4.4 Mark- och miljödomstolens dom kan inte anses avvika från befintlig praxis rörande omfattningen av renhållningsmonopolet

4.4.1 Kommunen har i sitt överklagande anført att mark- och miljödomstolens tolkning av de bestämmelser som numera återfinns i 15 kap. 20 och 20 a samt 24 §§ miljöbalken innebär ett avsteg från vad som följer av befintlig praxis från Mark- och miljööverdomstolen. Till stöd för sin inställning i denna del har kommunen hänvisat till framförallt avgörandet MÖD 2007:24.

4.4.2 Mot denna bakgrund vill Tiptapp framhålla att rättsfallet MÖD 2007:24 inte rörde frågan om i vilken utsträckning enskilda själva får transportera sitt avfall, utan om en kommun i sin renhållningsordning får föreskriva ett permanent förbud mot eldning av trädgårdsavfall inom detaljplanerat område. Avgörandet ska läsas i ljuset

av att eldning av trädgårdsavfall – till skillnad från transport – är att betrakta som ett *bortskaffande* av avfall, vilket är en åtgärd som tydligt omfattas av det kommunala renhållningsmonopolet och kommunens ensamrätt (jämför 15 kap. 6 och 20 §§ miljöbalken).

4.4.3 Rättsfallet MÖD 2007:24 kan alltså inte anses vägledande för den prövning som Mark- och miljööverdomstolen har att göra i det här fallet. Inte heller i övrigt har kommunen åberopat någon praxis som mark- och miljödomstolen kan anses ha avvikit från. Mark- och miljödomstolens dom har därför inte heller inneburit något avsteg från befintlig praxis på området.

4.5 Det är inte nödvändigt med ett förbud

4.5.1 Under rubrikerna ”Förmedling av avfallstransport” och ”förbudet är skäligt” i överklagandet anför kommunen bland annat att enskildas incitament till att skräpa ner ökar i och med att de transporter som Tiptapp förmedlar sker mot betalning samt att tjänsten inte innehåller tillräckliga kontrollfunktioner för att garantera att nedskräpning inte sker. Enligt kommunen är förbudsbeslutet därför nödvändigt för att förhindra de risker som det kommunala renhållningsmonopolet är avsett att förhindra.

4.5.2 Som Tiptapp tidigare har anfört måste det ankomma på kommunen att visa att det finns förutsättningar för att meddela ett förbud mot Tiptapps verksamhet, innefattande bland annat att förbudet är proportionerligt och nödvändigt (jfr avsnitt 4.7 i Tiptapps överklagande till länsstyrelsen, handling nr 47922-2018-13 i länsstyrelsens akt).

4.5.3 Tiptapp kan i denna del konstatera att kommunen – under de drygt två år som förbudsbeslutet har handlagts av länsstyrelsen och sedan i

domstol – inte har presenterat någon utredning som stödjer påståendet att bolagets tjänst skulle ge upphov till nedskräpning i den omfattning som kommunen antyder. Detta trots att den applikation som bolaget tillhandahåller, enbart i Stockholmsområdet, har använts cirka 265 000 gånger för att genomföra hämtningar av föremål som kommuninvånarna har velat bli av med.

- 4.5.4 Tiptapp har i dagsläget ett system som innebär att nya användare måste verifiera sig själva med bank-id då de registrerar sig som hämtare. För att hämtaren sedan ska kunna få betalt för en transport krävs det att han eller hon tar ett fotografi från återvinningscentralen, som även innehåller GPS-koordinater och tidsangivelse. Detta för att Tiptapp, för annonsörens räkning, ska kunna kontrollera att avfall verkligen har lämnats vid en återvinningscentral.
- 4.5.5 Inom kort kommer Tiptapp även att uppdatera applikationen på så sätt att den som hämtar visst avfall kommer att behöva ta ett fotografi på de hämtade föremålen och det lastutrymme i vilket de placeras. Därefter ska ytterligare ett fotografi tas då föremålen lämnas vid återvinningscentralen. Slutligen ska ett fotografi tas som visar hur lastutrymmet på fordonet ser ut efter lämningen. Allt detta för att användaren ska kunna få betalt för den utförda transporten.
- 4.5.6 På samma sätt som i dag kommer Tiptapp även framöver att få tillgång till tidsangivelser och GPS-koordinater för fotografierna. Bolaget kommer därefter manuellt att granska de inledande transporter som hämtaren gör och sedan genomföra stickprovskontroller under hela den tid som hämtaren använder tjänsten. Detta för att ytterligare öka spårbarheten och för att verifiera att avfallet verkligen lämnas vid en återvinningscentral.

- 4.5.7 Såvitt Tiptapp känner till finns det i dagsläget ingen annan aktör – ens bland de entreprenörer som kommunen har upphandlat – som tillhandahåller en tjänst med den grad av spårbarhet som bolagets tjänst har. Tiptapp har svårt att se varför bolagets förhållandevis sofistikerade system skulle vara mindre tillförlitligt än alternativet, som är att enskilda helt själva transporterar sitt avfall till en återvinningscentral – utan någon möjlighet till kontroll och uppföljning.
- 4.6 Vid dessa förhållanden kan kommunen inte anses ha visat att Tiptapps verksamhet medför sådana risker i miljöhänsende som gör att det är nödvändigt med ett förbud.
- 4.7 MÅLETS FORTSATTA HANDLÄGGNING**
- 4.7.1 Tiptapp begär att Mark- och miljööverdomstolen ska hålla muntlig förhandling i målet.
- 4.7.2 Skälet för Tiptapps begäran är att målet aktualiserar rättsfrågor av principiell vikt och innebär en överprövning av ett synnerligen ingripande beslut, som i praktiken innebär ett förbud mot en stor del av bolagets verksamhet. Vidare är lagstiftningen på området förhållandevis invecklad och utifrån skriftväxlingen i målet är det tydligt att parterna har mycket olika syn på hur den ska förstås. Enligt Tiptapp kan en muntlig förhandling därför antas vara till fördel för utredningen i målet.
- 4.7.3 Tiptapp har för avsikt att vid den muntliga förhandlingen dels sammanfatta sin talan och bemöta de grunder som kommunen anför till stöd för sitt överklagande, dels hålla fritt partsförhör med bolagets ställföreträdare Tim Bjelkстам.

4.7.4 Tim Bjelkstam ska höras bland annat om hur tjänsten Tiptapp fungerar och används samt vilka åtgärder som bolaget har vidtagit för att säkerställa att tillämpliga regelverk efterlevs.

4.7.5 Vid sammanträdet kommer Tiptapp även att hålla syn på den applikation som bolaget tillhandahåller.

Som ovan,

Fredrik Bergman

Rikard Samuelsson